

ΛΟΓΙΑ ΕΝΟΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΟΜΕΝΟΥ

Είναι αδύνατο στη ζωή να κάμει κανείς βήμα πρὸς τὰ ἔμπροσ, ἐνόσω ἢ προσοχή του κι ἢ προσπάθειές του ἐντείνονται πάνω σὲ πληγὲς ποὺ γυρεύει νὰ ἐπουλώσει καὶ ὄχι στὴν ἐξεύρεσι καινούριων μέσα του πηγῶν ζωῆς.

Δὲν θεραπεύεται ποτὲ τέλεια μιὰ ζωὴ ἀρρωστημένη, δημιουργεῖται μόνο, διαπιστόνεται, ἀρχίζει μιὰ ζωὴ νέα, ζωὴ ποὺ διατηρήθηκε ἀθικτὴ ἀπὸ τὴν προσβολὴ τοῦ κακοῦ. Δὲν ξαναῦγιάει ποτὲ ἐντελῶς τὸ ἀρρωστημένο μέρος τοῦ ἑαυτοῦ μας, μὰ ἐκεῖνο ποῦ ἀπέμεινε γερὸ καὶ ὑγιές, σὲ μιὰ στιγμὴ διπλασιασμένης ζωϊκῆς ἀντίδρασης, ἀρχίζει νὰ πληθαίνει, νὰ πλάσσεται καὶ αὐτοδημιουργεῖται, ν' ἀντικαθιστᾷ καὶ ν' ἀναπληρώνει τὸ ἄλλο.

Ἦμπορεῖ κάποτε, τὸ γερὸ αὐτὸ καὶ ὑγιές, ποῦ δὲν προσέβαλε ἡ ἀρρώστεια, νὰναι ἐλάχιστο, μηδαμινό, ἀσύλληπτο σχεδὸν στὴν αἴσθησί μας, ἀπέναντι σιὸ μέγεθος τοῦ ἀρρωστημένου. Τόσο πιὸ πολὺ ὅμως τότε ἡ θεραπεία βαίνει μὲ ἄλματα πιὸ ὀρμητικά, τόσο καὶ πιότερο ἀντιγράφει τὴ δημιουργία ἀπ' τὸ μηδέν.

Ἄς μὴ ματαιοπονοῦμε πασχίζοντας νὰ κλείσομε πληγὲς ποὺ δὲν θέλουν νὰ κλείσουν, γιατί πιότερο ἀπ' ὅτι ἔπρεπε ἔμειναν ἀνοιχτές, ἴσως γιατί τὰ χεῖλη τους τὰ ποτίσαμε οἱ ἴδιοι μὲ ἡδονικὸ φαρμάκι.

Χεῖλη, ποὺ σὰν τὰ πλησιάζομε, τ' ἀκοῦμε ν' ἀγκομαχοῦν ἓνα αἰῶνιο παράπονο. Ἡ φωνὴ τῆς ζωῆς δὲν εἶναι οἰμωγὴ πληγῆς χαίνουσας, ἀλλὰ κραυγὴ πολέμου, παιὰν ἐφόδου ἐναντίον τοῦ σκληροῦ πεπρωμένου.

Ἀλήθεια ποὺ ἡ πληγὲς εἶναι βαθεῖες, μὰ τότε μόνο κι ἡ προσπάθειές μας μποροῦν νὰ δημιουργήσουν κάτι τὸ ἀνώτερο. Γιὰ νὰ φύγομε τὴν ἀπελπισία καὶ νικήσομε τὸν οἶκτο γιὰ τὸν ἴδιο ἑαυτό μας, ἐπιχειροῦμε τὲς πιὸ τολμηρὲς μας μέσα σ' ἄγριες χῶρες ἐξερευνήσεις, πλέομε πρὸς πέλαγα πιὸ ἐπικίνδυνα.

Ἡ ζωτικότης μας δὲν κινδυνεύει τόσο ἀπ' τὲς μεγάλες, ἀδάσταχτες στὴν ἀρχὴ ὀδύνες, ὅσο ἀπ' τὲς μικρὲς κι

ὑποφερτές, πὸν σιγὰ κι ἀνεπαίσθητα, μᾶς καθιστοῦν μεμψίμοιρους, ἄτολμους, νωθρούς.

Ἐνῶ ἡ ζωὴ, σὰ νὰ φαίνεται μᾶλλον πὸς κρυφᾶ ἐπιδοκιμάζει τοὺς τολμητίας ἐκείνους κι ἄσπλαχνους, πὸν μεθoῦν ἀπ' τὸν ἀχὸ τοῦ αἵματός των.

Ἡ, καὶ σὰ νὰ περιφρονᾷ τοὺς δειλοὺς πιστοὺς τῆς τοὺς μετριοπαθεῖς καὶ τυπικοὺς θιασῶτές τῆς. Χαμογελᾷ σαρδονικὰ γιὰ τὴ λαμπάδα λατρείας πὸν τῆς καίγουν. Γιατὶ τὸ σύμβολό τῆς δὲν εἶναι ἡ ὠχρὴ λατρείας λαμπάδα, ἀλλὰ τὸ πῦρ, τὸ ἄσθεστο, τὸ ἀκόρεστο, τὸ ἀκάματο, πὸν κάθε τι θρέφει καὶ καταδροχθίζει.

Ἡ ζωὴ ἀπαιτεῖ ἀπὸ μᾶς, τόλμη καὶ πίστι ἀκράδαντο στὸν ἑαυτό μας.

Ἡ ζωὴ ἀπεχθάνεται τὴν τυφλὴ ὑπακοὴ καὶ μισᾷ ὄσους τρέμουν τὴν παρεξήγησι· περιφρονᾷ τοὺς λεπτοὺς κι εὐγενεῖς κι ἀπειρώς προτιμᾷ τοὺς κυνικοὺς. Κυττάξετέ τὴν πῶς ριγᾷ ἀπ' ἠδονὴ στὴ θεά τῶν σατυρικῶν ματιῶν.

Δὲν ἀγαπᾷ παρὰ τοὺς ἀτίθασσους καὶ μὲ τράχηλο νευρικό, πὸν διαρκῶς ζητοῦν νὰ ξεφύγουν ἀπ' τὸ σιδερένιο ζυγὸ τῆς.

Εἶναι ἡ ζωὴ περίεργη ἐρωμένη· τὸν ἔραστή τῆς τὸν θέλει καὶ κατακιτητὴ τῆς. Τὸν ὄνειρεύεται νάχει πολὺ δεινοπαθήσει ἐξ αἰτίας τῆς. Τὸν θέλει ἀκόμη, ἀλαζόνα, σκαϊό, γεμάτο ἀπὸ ἐπιδεικτικὴ περιφρόνησι.

Τὸν θέλει ἄλλο τόσο βαθὺ στὴν περιφρόνησί του, ὅσο τῆς σιάθηκε βαθὺς στὴν ἀγάπη του· τὸν θέλει, ἄλλο τόσο νὰ τὴν ἀγαπᾷ, ὅσο τὴν μίσησε καὶ τὴν περιφρόνησε.

Τὸ μῖσος τῶν ἐραστῶν τῆς θέλει νὰ τοὺς ἀνοίγει διάπλατα ἕναν ἀπώτερο δρόμο ἀγάπης, κι ἡ ἀγάπη τοὺς νὰ ἐγγίζει τὸ μῖσος. Ὅλα τὰ αἰσθήματα νὰ τοὺς εἶναι βαθμίδες στὴν ἀνεμόσκαλα πὸν πρέπει ν' ἀναρριχηθοῦν γιὰ νὰ φθάσουν τὸ ὑψηλὸ παραθύρι τοῦ πύργου τῆς. Μὰ πρὶν ἀπ' ὅλα τῆς ἀρέσουν ἡ ἀντιφατικὲς στάσεις ἀπέναντί τῆς.

Εἶναι ἡ ζωὴ περίεργη ἐρωμένη· τὸν ἔραστή τῆς, τὸν θέλει ἀνθρωπο τῆς στιγμῆς, ὀρηκτικό, βίαιο, παράφορο, ὀπλισμένο μὲ ἐγχειρίδιο. Ν' ἀφίνεται στὸ στιγμιαῖο πάθος του μὲ ἀπειρο ἐγωῖσμό κι αὐταπάρνησι, παραμελόντας ὅλα — σχέδια του, καὶ ὄρκους καὶ μέλλοντα—γιὰ μιὰ στιγμιαία ἀπόλαυση.

Ἐρωμένη ἄσωτη κι ἀνοικτίρμονη καταδικάζει ἡ ζωὴ

τὸν φιλάργυρο πὸν δὲν τῆς θυσιάζει τοὺς θησαυροὺς του. Θέλει τοὺς πιστοὺς, θύματά της καὶ τυράννους της, σπάταλους τῆς ζωῆς των, σπάταλους τῆς νιότης των, σπάταλους τοῦ πόνου των.

Μήτε ἡ ζωὴ εἶναι ἀρρώστεια, μήτε ἀληθεύει πῶς ἀδιαφορεῖ γιὰ τὰ παιδιά της τ' ἀρρωστημένα. Κ' ἴσως-ἴσως τὰ πιὸ ἀγαπητά της παιδιά, νᾶναι ἐκεῖνα ποῦ κρύβουν μέσα τους τὴν πιὸ βαθειὰ ὀδύνη, τὴν πιὸ ἀγιάτρευτη ἀρρώστεια, τὴν πιὸ ἀνεπούλωτη πληγὴ. Μὰ πὸν δὲν παύουν νὰ δείχνουν ὑγρὰ ἀπὸ ἡδονὴ μάτια καὶ νὰ γελοῦν τὸ ἡχηρό, τὸ ξένιαστο γέλοιο τῆς ζωῆς.

Γ. ΒΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ

ΣΥΜΒΟΛΑΙ ΣΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

Α'. ΤΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ

Γιὰ τὸ ζωγράφο, τὸ ἔργο εἶναι ἓνα πρόβλημα παραστατικῆς γεωμετρίας.

Πρόκειν πάνω σ' ἓνα ἐπίπεδο νὰ παρουστήσει τὴν αἴσθησιν ποὺ μᾶς προκαλεῖ ὁ χώρος, μὲ μόνον μέσα τὸ ἀραμπεσκ τῶν γραμμῶν τῆς τομῆς τῶν διαφόρων ἐπιπέδων καὶ τὴ σύγκρισιν τῆς φωτεινῆς ἀξίας τῆς κάθε ἐπιφανείας τοῦ κρυσταλικοῦ συνόλου ποὺ σχηματίζουν.

Τὸ τεχνικὸ αὐτὸ πρόβλημα οἱ ζωγράφοι τὸ βλέπουν μὲ δυὸ τρόπους. Ἡ ὡς μιμητὲς — ἀντιγράφοντας φωτογραφικὰ τὸ φαινόμενο ἔτσι ποὺ νὰ μᾶς δείχνουν τὸ εἶδωλο τῆς φύσης ὅπως μᾶς τὸ παρουσιάζει ὁ καθρέφτης ὁποῖε ἡ χαρακτηριστικὴ τους φιλοδοξία εἶναι νὰ παρουσιάσουν τεχνικὴ δεξιότητα, ἀποτέλεσμα μεγάλης ἐξάσκησης πραχτικῆς. Ἡ ὡς μελετητὲς, — ποὺ ἀδιαφορώντας γιὰ τὴ «ρετσέτα» τῆς σχολῆς προσπαθοῦν νὰ λύσουν τὸ πρόβλημα.

Οἱ πρῶτοι δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν. Γιατὶ πάνω στὴν ἀπο-